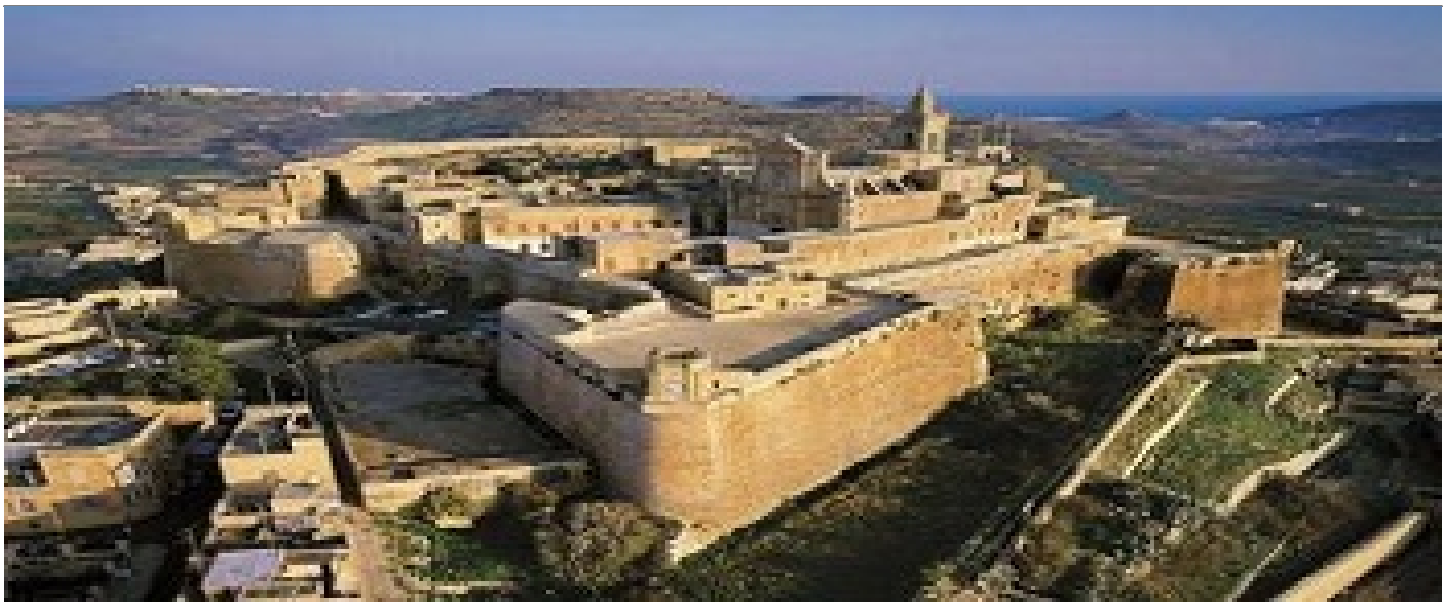

El meu primer viatge a Malta

Autor: Rosa Puertas
Data de publicació: 22-11-2018

Aquesta és la impressió del primer viatge a Malta que la Rosa Puertas va fer amb l'Institut Nova Història i des d'on convida tothom a anar-hi a descobrir la nostra història amagada.

Malta forma part d'un arxipèlag molt petit, de posició estratègica des d'antic, al sud de Sicília i davant la costa africana (l'antiga Cartago...). És un dels llocs de la Mediterrània on, en molt pocs quilòmetres quadrats, hi ha quedat la petjada de totes les civilitzacions, llengües i cultures del nostre mar estimat, compartides, de prop o de lluny, amb la nostra terra dels Països Catalans o Corona Catalanoaragonesa fins a l'actualitat.

Per la qual cosa, aquest va ser un viatge cap al passat, cap a la nostra cultura i, fins i tot, cap a la nostra llengua. Va ser un viatge cap a les sorprenents empremtes de cinc segles d'influència catalana a Malta, com molt bé ens va explicar En Pere Alzina.

I com tot viatge al passat, vàrem començar per les restes arqueològiques, datades des fa uns 3600 anys aC. i restaurades fa tot just poc més d'una dècada. Es tracta de temples ubicats en llocs estratègics, tant per la bellesa de l'indret, com per la connexió espiritual amb els diferents déus. Sembla evident que els constructors volien imprimir aquesta espiritualitat als seus rituals, compaginant-los amb expressions artístiques.

A Malta, i especialment a Gozo, s'hi respiren totes les sensacions, olors, percepcions que sentim quan visitem les Illes Balears (de fa uns 50 anys). Per exemple: les construccions de les cases d'una planta, amb els colors de les pedres extretes de les seves pedreres, pocs arbres... i els que hi ha, creixen tombats pel vent que hi bufa. Per cert, que els noms de la rosa dels vents són iguals que els nostres (en origen).

I, a partir d'aquí, el descobriment de la connexió perduda entre Catalunya i Malta, gràcies a en Jordi Bilbeny, a la seva recerca, a les seves explicacions i a la constatació «in situ». També hi descobrim el nostre passat, resseguint especialment la història dels Cavallers Hospitalers de Sant Joan de Jerusalem, que, un cop expulsats de Terra Santa

–de Sant Joan d'Acre i de Xipre– varen anar a Rodes i, més tard, es van instal·lar a Malta fins a l'època de Napoleó. L'illa va restar llavors sota dominació anglesa fins a la seva independència, ja al 1964.

Dins la catedral de Sant Joan de la Valletta, d'una riquesa decorativa impressionant, trobem que hi ha les diverses capelles dels Cavallers de Malta, distribuïdes per llengües des de l'època renaixentista, ja que s'organitzaven per «capítols». El d'Aragó es va mantenir separat del de Castella, ja que parlaven llengües diferents! Aquí és on jo vaig «descobrir» que tot el que aleshores portava el nom d'«aragonesos», s'expressava sempre en català.

En aquesta catedral hi ha unes làpides de Cavallers catalans que han estat Mestres de l'Orde en diferents èpoques. No cal dir que, dels 250 anys que Malta va restar sota la nostra corona de forma directa, hi ha un profund forat negre, volgudament interessat.

També vàrem assistir a un espectacle de música i dansa maltesa, on els dansaires duien uns vestits molt elegants, i el que ens va sorprendre més és que les tonades de les cançons que ballaven ens eren absolutament familiars. Cosa que s'explicaria per la seva proximitat amb Sicília i per les cançons llevantines que s'hi conreaven als segles XV, XVI i XVII.

Cal anar a Malta per descobrir-hi coincidències, per gust, per assaborir la seva cuina (tan propera als nostres gustos). Fins i tot cal anar-hi per menjar el seu peculiar «pa amb tomàquet», quasi idèntic al que fan a Mallorca encara avui. I cal anar-hi també per la seva bellesa i natura i per la seva història, que, entre tots els Estats europeus dominants, ens han manllevat.

Rosa Puertas

Novembre del 2018